

Dr. Janez Vogrinc

Vodja Delovne skupine za pripravo Nacionalnega programa vzgoje
in izobraževanja za obdobje 2023-2033

Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje
Masarykova cesta 16
1000 Ljubljana

Datum: 12. 4. 2024

Zadeva: Predlogi Andragoškega društva Slovenije za dopolnitev NPVI 2023-2033

Spoštovani,

v **Andragoškem društvu Slovenije – ADS**, ki deluje že od leta 1968, smo v vseh letih delovanja aktivni tudi na področju urejanja sistemskih vprašanj izobraževanja odraslih. Tako že od začetka imenovanja strokovne skupine za pripravo Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja za obdobje 2023–2033 - NPVI 2023–2033 (v decembru 2022), ki jo je imenoval minister za vzgojo in izobraževanje, spremljamo tudi nastajanje tega dokumenta. Nekaj predlogov in pobud je tudi v imenu ADS posredoval mag. Andrej Sotošek (predstavnik ACS v tej skupini). V času nastajanja dokumenta so bili oblikovani predlogi, predvsem o umestitvi vključevanja odraslih s posebnimi potrebami v programe za pridobitev izobrazbe. Tokratne predloge in pobude vam posredujemo po objavljenem osnutku predloga NPVI 2023–2033 (objavljen na spletni strani MVI 6. 2. 2023).

Na osnovi celovite razprave, člani ADS predlagamo naslednje:

1. **Naslov NPVI:** Ker vsebina osnutka programa Nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja opredeljuje predšolsko vzgojo, osnovnošolsko in srednješolsko izobraževanje, menimo, da naslov Nacionalni program vzgoje in izobraževanja ni ustrezen, saj nehoti zavaja, da program vključuje vse stopnje vzgoje in izobraževanja ter njegove podsisteme, od vrtca do visokega šolstva in izobraževanja odraslih, a temu ni tako. Program obravnava le tri podsisteme: vrtec, osnovo šolo in srednješolsko izobraževanje. Tako ne zajema koncepta vseživljenjskega učenja, ki ga še posebej v izobraževanju odraslih (v slovenskem in evropskem prostoru) zagovarjamo že desetletja, saj brez izobraževanja in učenja v vseh življenjskih obdobjih posameznika, kar nujno pomeni tudi obdobje odraslosti, ne moremo pričakovati enakovrednega razvoja s sodobnimi in na znanju temelječimi družbami.

Zato predlagamo:

- **Naslov naj se glasi:** Nacionalni program vzgoje in izobraževanje za predšolsko, osnovno šolsko in srednje šolsko izobraževanje za obdobje 2023–2033.
 - Naslednji nacionalni program vzgoje in izobraževanja naj v skladu s konceptom vseživljenjskega učenja celostno opredeli vsa področja vzgoje in izobraževanja (opredeljeno v 1. členu ZOVFI) oziroma vse podsisteme vzgoje in izobraževanja v Sloveniji, to pomeni tudi izobraževanje odraslih. Presojamo, da mora biti priprava nacionalnega programa vzgoje in izobraževanja skrbno in pravočasno načrtovana, kar pomeni, da predlagamo začetek priprav naslednjega tovrstnega programa pred letom 2030, da ta časovno ujame tudi zaključek drugih nacionalnih programov oziroma strategij, ki se bodo iztekle z letom 2030 (Strategija višjega strokovnega izobraževanja v Republiki Sloveniji za obdobje 2020–2030 in Resolucija o nacionalnem programu izobraževanja odraslih za obdobje 2022–2030).
2. **Vseživljenjskost učenja:** uvod Izhodišč za pripravo NPVI 2023–2033 (januar 2023) med 10 krovnimi izzivi izobraževanja za prihodnost posebej ne izpostavlja: »*Omogočati in spodbujati vseživljenjsko naravnost v izobraževanju*« (prav tam, str. 10), tega posebej ne opredeljuje tudi Uvod NPVI 2023–2033, prav tako to ni eksplicitno opredeljeno v njegovem nadaljnjem besedilu, presojamo, da je ta dopolnitev nujna.

Zato predlagamo:

- v uvodu NPVI 2023–2033 naj bo jasno opredeljeno, da je vseživljenjskost učenja eno temeljnih izhodišč NPVI. To pomeni na vseh področjih vzgoje in izobraževanja, ki jih NPVI obravnava, pomeni, da enakovredno vključuje tudi izobraževanje odraslih;
 - vseživljenjskost učenja jasno in argumentirano poudarjata in uporabljata tudi dva strateška slovenska dokumenta: Strategija razvoja Slovenije (2017) in Strategija dolgožive družbe (2017).
3. **Kadri v vzgoji in izobraževanju:** *Prednostno področje 4: Profesionalni in karierni razvoj strokovnih in vodstvenih delavcev v vzgoji in izobraževanju* (prav tam, str. 37) navaja strateške cilje in ukrepe v podporo profesionalnemu in kariernemu razvoju strokovnih delavcev v vzgoji in izobraževanju, pri čemer strokovne delavce obravnava parcialno, strateški cilji in ukrepi se osredotočajo le na pedagoške programe in pedagoške poklice ter na ukrepe za promocijo pedagoških poklicev, ne pa tudi andragoških programov in andragoških poklicev. Obravnava le pomen pedagoške, ne pa tudi andragoške študijske prakse, navaja na skrb za uvajanje kadrov v pedagoško, ne pa tudi v andragoško delo. Iz strateških ciljev in ukrepov so andragoški študijski programi in andragoški poklici v celoti izključeni.

Zato predlagamo:

- da se obstoječe besedilo ustrezno dopolni in med strateške cilje ter ukrepe vključi tudi andragoške študijske programe, andragoške poklice, promocijo andragoških poklicev, andragoško študijsko prakso, pomen ukrepov z vidika uvajanja v andragoško delo. Na ta način bo NPVI v poglavju o kadrih enakovredno celostno zajel skrb za profesionalni in karierni razvoj strokovnih delavcev, ki delujejo v vseh programih za pridobitev izobrazbe v osnovnošolskem in srednješolskem izobraževanju (za otroke, mlade, in odrasle). To pomeni tako zagotavljanje kakovostnih andragoških študijskih programov in študijskih smeri na dodiplomskem in podiplomskem univerzitetnem študiju, kot zagotavljanje

nadaljnega izobraževanja in usposabljanja strokovnih delavcev, ki delujejo na področju izobraževanja odraslih.

4. **Poklicno in strokovno srednješolsko izobraževanje odraslih** je neločljiv del sistema poklicnega in strokovnega izobraževanja v Sloveniji. Prispeva k dvigu izobrazbene ravni prebivalcev Slovenije v dobi odraslosti in s tem h krepitvi človeškega kapitala oziroma ustrezne usposobljenosti za trg dela, aktivno življenje v družbi in osebni razvoj posameznikov.. Tvrstni cilji so predeljeni v ReNPIO 2022–2030, vendar presojamo, da je tovrstna opredelitev tudi sestavni del ciljev NPVI 2023–2033 pri opredeljevanju *Prednostnega področja 6: Vzgojno-izobraževalni sistem* (prav tam, str. 47).

Zato predlagamo:

- *Podcilj 4: Nadgraditi sistem srednješolskega in višješolskega izobraževanja* (prav tam, str. 48) naj se dopolni s predlogi za opredelitev izobraževanja odraslih v poklicnem in strokovnem izobraževanju (PSI), da bo ta celostna;
- Predlagamo dopolnitev z opredelitvami ukrepov o ustrezni sistemski in zakonski ureditvi področja izobraževanja odraslih v PSI, kar pomeni tudi ureditev ustrezne sistemizacije delovnih mest v izobraževanju odraslih v PSI (organizator izobraževanja odraslih in svetovalni delavec), ureditev zagotavljanja pravice odraslim, da pridobijo 4-letno srednješolsko izobrazbo, kadarkoli v svojem življenju ipd.

Pripravila skupina članov ADS

predsednica ADS:
Ida Srebotnik, prof. ped.

V vednost:

- Dr. Darjo Felda, minister
- Jasna Rojc, državna sekretarka, pristojna za področje srednjega in višjega šolstva ter izobraževanje odraslih
- Mag. Branka Hrast Debeljak, generalna direktorica Direktorata za srednje in višje šolstvo ter izobraževanje odraslih
- Teja Dolgan, vodja Sektorja za izobraževanje odraslih
- Dr. Nataša Potočnik, direktorica Andragoškega centra Slovenije